

ся високі вимоги безпечності. Незважаючи на їх ефективність, вони не позбавлені властивості викликати доволі серйозні ускладнення. У цьому зв'язку альтернативу являють препарати природного походження, які відрізняються безпечністю. Однак ці засоби практично не застосовуються через відсутність об'єктивних даних про їх ефективності терапевтичної дії.

Метою дослідження було проведення порівняльної експериментально-клінічної оцінки антиатеросклеротичної дії індивідуальних препаратів та комбінацій медикаментозних засобів, розробки ефективних схем лікування атеросклерозу та впровадження їх у практичну медицину.

У результаті дослідження виявлено, що атеросклеротичні порушення в експерименті та клініці супроводжувалися гіпохолестеринемією, гіпертригліцеридемією, гіпер- β -ліпопротеїдемією, явищами початкового ліпоїдозу та кальцинозу аорти, пригніченням окиснювальної продукції енергії, виконанням вуглеводних резервів, формуванням дефіциту АТФ та креатінфосфату, пригніченням протигradientного транспорту електролітів з на-

копиченням кальцію, а також активацією пептозо-фосфатного циклу, процесів перекисного окиснення ліпідів (ПОЛ) і сечовиноутворення.

Скринінгові дослідження у щурів виявили найбільш суттєву гіпохолестеринемічну дію у препаратів кукурудзяних приймочок, цибулі та буряка. Найбільш виразний гіпохолестеринемічний ефект спостерігався при застосуванні препаратів солодки, безсмертника, шипшини та часнику. Найбільш значну антиаретоматозну дію виявили у настоянці часнику, морської капусти та астрагалу. Суттєво гальмували процеси ПОЛ препарати м'яти, кропу, буряка та кукурудзи. Виразний активуючий вплив на антиоксидантну систему надавали препарати кропу, морської капусти, буряка та цибулі.

На основі індивідуальних характеристик фармакодинамічних ефектів вивчених засобів, сформовані оригінальні комбінації препаратів, які діють на різні ланки патобіохімічних процесів при атеросклерозі. При цьому був виявлений ефект фармакологічного потенціювання.

DOI:10.33617/2522-9680-2021-1-89

УДК 616.839-008.6-085.322+615.322+616.12.-008.331.1-06

ПАТОГЕНЕТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ВЕГЕТАТИВНОЇ ДИСФУНКЦІЇ У РОЗВИТКУ АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ ПІД ВПЛИВОМ РІЗНИХ ВИДІВ СТРЕСУ

■ Л.О. Головацька, асист. каф. внутр. та проф. хвор.

■ ПВНЗ «Київський медичний університет»

Різні за характером психоемоційні навантаження є найважливішими етіологічними чинниками розвитку і прогресування **артеріальної гіпертензії (АГ)**, що дозволяє віднести АГ до захворювань, асоційованих із способом життя. Напруженість адаптивних ресурсів організму і збільшення кількості та інтенсивності стресових ситуацій створює передумови для формування вегетативної дисфункції (ВД), що збільшує ризик розвитку АГ [1].

Метою дослідження було вивчення патогенетичних особливостей розвитку АГ на тлі ВД в залежності від інтенсивності емоційного стресу.

Матеріали і методи дослідження. Проведений аналіз динаміки артеріального тиску (АТ) і частоти пульсу (Ps) у 27 пацієнта з АГ. На підставі результатів вимірювання АТ і частоти Ps розраховували вегетативний індекс Кердо (ВІК), що дозволяє оцінити функціональний стан вегетативної нервової системи (ВНС). Вимірювання АТ і визначення частоти Ps проводилося автоматичним тонометром, що дозволило отримати стандартизовані показники для їх оцінки. ВІК розраховували за формулою: $ВІК = (1 - \text{діастолічний АТ} / Ps) \times 100$. Також визначали показник ситуативної тривожності (СТ) за відповідною шкалою тесту Спілбергера-Ханіна.

Результати дослідження. Згідно on-line опитування пацієнтів з АГ, останнім часом найчастіше емоційне та інформаційне напруження було пов'язане з ризиком зараження коронавірусною інфекцією, оскільки з'явилися дані про більшу схильність осіб з АГ до зараження COVID-19 і більш високий ризик розвитку несприятливих результатів у цієї категорії пацієнтів [2]. Крім того, даний вид стресу часто поєднувався з такими стресовими ситуаціями, як ситуація в сім'ї, зміни соціально-економічного статусу, смерть близької людини тощо. Соціальна ізоляція і карантин посилювали стрес, зумовлюючи розвиток тривожності, депресивних та інших психологічних розладів, що визнані несприятливими прогностичними чинниками, що обтяжують перебіг АГ [3].

На тлі наростання інтенсивності психологічного стресу протягом перебування в умовах карантину (березень-травень 2020 р.) відзначалася тенденція до збільшення АТ і частоти Ps, і, відповідно, до симпатикотонії, що підтверджувалося результатами ВІК. Аналіз досліджуваних показ-

ників на початку карантину показав, що в пацієнтів переважали баланс ВНС і помірна інтенсивність СТ. Так, вегетативний баланс спостерігався в 20 (74,1 %) випадках, помірний рівень СТ – в 22 (81,5 %). На відміну від цього, у кінці карантину показники ВІК і СТ були значно гіршими початкових – 10 (37,3 %) і 13 (48,1 %), відповідно, що свідчило про більше виражений дисбаланс ВНС.

Як відомо, при ВД з переважанням симпатикотонії зростає ризик розвитку АГ в стресових ситуаціях. При цьому, збільшення з часом частоти виявлення і більше виражені порушення балансу ВНС свідчать про зниження адаптивних ресурсів організму на тлі прогресування стресових навантажень.

Висновок.

Отже, аналіз характеру і глибини ВД під впливом окремих стресових чинників та при їх поєднанні показав, що комбінований стрес приводить до ускладненого перебігу АГ і більшої вираженості вегетативної дисфункції.

Литература

1. Особенности формирования артериальной гипертензии в условиях действия хронического стресса / И. С. Луцкий, Л. В. Лютикова, Е. И. Луцкий, Е. И. Луцкая Универ. клиника. 2017. Т. 13, № 1. С. 47-51.

2. Коростовцева Л. С. и др. COVID-19: каковы риски пациентов с артериальной гипертензией? Артериал. Гипертензия. 2020. Т. 26, № 2. С. 124-132.

3. Buheji M. Minimising stress exposure during pandemics similar to COVID-19 / M. Buheji, H. Jahrami, A. Dhahi Int. J. Psychol. Behav. Sci. 2020. Vol. 10, N 1. P. 9-16.

DOI:10.33617/2522-9680-2021-1-90
УДК 615.322:616-08-039.71

ПРИЗНАЧЕННЯ КРАТАЛУ ЯК ЗАСОБУ ЕНЕРГОТРОПНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ГІПОКСИЧНИХ СТАНАХ

- Г.В. Зайченко, д. мед. н., проф.
Н.О. Горчакова, д. мед. н., проф.
О.В. Шумейко, к. мед. н., доц.,
О.В. Клименко, к. мед. н.

- Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Актуальність. Застосування традиційних засобів народної медицини поєднується з метаболітними компонентами, які корегують обмінні процеси. Кратал – вітчизняний фітопрепарат, який містить рідкі екстракти глоду, кропиви собачої з додаванням амінокислоти таурину. Подіб-

не сполучення дозволяє проводити енерготропну терапію, що містить препарати, які впливають на функцію мітохондрій.

Мета роботи. Встановлено, що підвищена активність мітохондрій спостерігається в умовах низького вмісту кисню. Кратал виявляв мітохон-